

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG”, broj 30/12), uz saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo, donijela je

PRAVILNIK O KOORDINISANOM UVOĐENJU GOVORNE KOMUNIKACIJE SA RAZMAKOM GOVORNIH KANALA OD 8,33 KHZ ZA JEDINSTVENO EVROPSKO NEBO

Član 1

Ovim pravilnikom se utvrđuju uslovi i način za koordinisano uvođenje govorne komunikacije zemlja - vazduh, koja se zasniva na razmaku kanala od 8.33 kHz, za Jedinstveno evropsko nebo.

Član 2

Ovim pravilnikom se, uz prilagodavanje pravu Crne Gore, preuzima Uredba komisije (EU) br. 1079/2012 od 16. novembra 2012. godine, kojom se utvrđuju zahtjevi za razmak govornih kanala za Jedinstveno evropsko nebo, koja je data u Prilogu 1 ovog pravilnika.

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) ECAA Sporazum** je Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu (u skladu sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN 1244 od 10. juna 1999. godine) o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja, koji je ratifikovan Zakonom o ratifikaciji („Službeni list RCG”, broj 62/07 i „Službeni list CG – Međunarodni ugovori”, broj 1/11);
- 2) država članica** tumači se u skladu sa tačkama 2 i 3 Aneksa II ECAA Sporazuma;
- 3) nacionalni nadzorni organ** je Agencija za civilno vazduhoplovstvo;
- 4) Uredba (EZ) br. 549/2004** je Uredba Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 549/2004 od 10. marta 2004. godine o utvrđivanju okvira za formiranje Jedinstvenog evropskog neba (Okvirna uredba) i član 1 Uredbe (EZ) br. 1070/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. oktobra 2009. godine kojom se mijenjaju i dopunjuju Uredbe (EZ) br. 549/2004, 550/2004, 551/2004 i 552/2004 u cilju poboljšanja efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema., koja je preuzeta Pravilnikom o utvrđivanju okvira za formiranje jedinstvenog evropskog neba i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema („Službeni list CG”, broj 22/13);
- 5) Uredba (EZ) br. 550/2004 je Uredba** Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 550/2004 od 10. marta 2004. godine o pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi u Jedinstvenom evropskom nebu i član 2 Uredbe (EZ) br. 1070/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. oktobra 2009. godine kojom se mijenjaju i dopunjuju Uredbe (EZ) br. 549/2004, 550/2004, 551/2004 i 552/2004 u cilju poboljšanja efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema, koja je preuzeta Pravilnikom o pružanju usluga u vazdušnoj plovidbi u jedinstvenom evropskom nebu i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema, („Službeni list CG“ broj 22/13).

Ostali izrazi koji su upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju značenja koja su im propisana u članu 3 Priloga 1 ovog pravilnika.

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

DIREKTOR
Dragan Đurović

Broj: 01/2-813/3-14
Podgorica, 20. 06. 2014. godine

UREDBA KOMISIJE (EU) br. 1079/2012

od 16. novembra 2012. godine kojom se utvrđuju zahtjevi za razmak

govornih kanala za Jedinstveno evropsko nebo

(Tekst od važnosti za Evropsku ekonomsku zonu)

Član 1

Predmet primjene

Ovom Uredbom se utvrđuju zahtjevi za koordinisano uvođenje govorne komunikacije zemlja - vazduh, koja se zasniva na razmaku kanala od 8.33 kHz.

Član 2

Cilj

1. Ova Uredba se primjenjuje na sve radio uređaje koji rade u opsegu 117,975-137 MHz ('VHF opseg') namijenjenom vazduhoplovnoj mobilnoj (R) službi, uključujući sisteme, njihove sastavne djelove i pripadajuće procedure.
2. Ova Uredba se primjenjuje na sve sisteme za obradu podataka o letu koje koriste službe kontrole letenja koje pružaju usluge u opštem vazdušnom saobraćaju, na njihove sastavne djelove i pripadajuće procedure.
3. Ova Uredba se primjenjuje na sve letove koji se obavljaju kao opšti vazdušni saobraćaj, u vazdušnom prostoru ICAO evropskom regiona u kojem su države članice odgovorne za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju, u skladu sa Uredbom (EZ) br. 550/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta¹.
4. Zahtjevi za konverziju se ne primjenjuju na dodjele frekvencija:
 - a) koje će ostati u razmaku kanala od 25 kHz na sledećim frekvencijama:
 - i. frekvencija za slučaj opasnosti (121,5 MHz)
 - ii. pomoćna frekvencija za operacije traganja i spašavanja (123,1 MHz)
 - iii. frekvencije za VHF digitalni link (VDL) (136,725 MHz, 136,775 MHz, 136,825 MHz, 136,875 MHz, 136,925 MHz i 136,975 MHz);
 - iv. ACARS frekvencije (131,525 MHz, 131,725 MHz and 131,825 MHz);
 - b) Pri operacijama sa pomjerenim nosiocem signala unutar razmaka kanala od 25 kHz.
5. Radio uređaji namijenjeni za rad na isključivo jednoj ili više dodijeljenih frekvencija koje će ostati u razmaku kanala od 25 kHz, ne moraju imati mogućnost rada u razmaku kanala od 8,33 kHz.

Član 3

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz člana 2. Uredbe (EZ) br. 549/2004. Takođe se primjenjuju i sljedeće definicije:

- 1) *kanal* označava numeričku oznaku koja se upotrebljava u vezi sa prilagodbom opreme za govornu komunikaciju, koja omogućava jedinstvenu identifikaciju korišćene radio frekvencije i odgovarajućeg razmaka kanala;
- 2) *razmak kanala od 8,33 kHz* označava razmak gdje su centralne frekvencije nominalnog kanala međusobno razdvojene u razmacima od 8.33 kHz
- 3) *radio uređaj* označava ugrađeni, prenosni ili ručni uređaj namijenjen za prijem i/ili predaju signala u VHF frekvencijskom opsegu
- 4) *centralni registar* označava registar u koju Nacionalni menadžer za frekvencije upisuje potrebne operativne, tehničke i administrativne podatke za svaku dodjelu frekvencije u skladu sa Uredbom (EU) 677/2011.

¹ OJ L 96, 31.3.2004, p. 10.

- 5) *konverzija na 8.33 kHz* označava zamjenu dodjele frekvencije upisane u centralni registar sa razmakom kanala od 25 kHz, dodjelom frekvencije sa razmakom kanala od 8.33 kHz
- 6) *dodjela frekvencije* označava odobrenje koje izdaje Država Članica za korišćenje radio-frekvencije ili radio-frekvencijskog kanala, pod određenim uslovima, za potrebe rada radio opreme
- 7) *operater* označava lice, organizaciju ili preduzeće koje je uključeno ili namjerava da bude uključeno u operacije vazduhoplova
- 8) *letovi koji se obavljaju po pravilima vizuelnog letenja* (u daljem tekstu: *VFR letovi*) su svi letovi koji se obavljaju prema pravilima vizuelnog letenja, kako je definisano u Aneksu 2 Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu iz 1944. godine (Čikaške konvencije);
- 9) *državni vazduhoplov* označava svaki vazduhoplov koji koristi vojska, carina i policija;
- 10) *operacija sa pomjerenim nosiocem* označava slučaj kada se određena operativna pokrivenost ne može obezbijediti sa jednog zemaljskog predajnika i u cilju smanjenja problema interferencije, signali sa dva ili više zemaljskih predajnika su pomjereni u odnosu na centralne frekvenciju nominalnog kanala;
- 11) *radio oprema vazduhoplova* označava jedan ili više radio uređaja postavljenih u vazduhoplovu koje u toku leta koristi ovlašćeni član posade.
- 12) *nadogradnja radio uređaja* označava zamjenu uređaja drugim uređajem različitog modela ili oznake
- 13) *utvrđena operativna pokrivenost* označava obim vazdušnog prostora u kojem se pruža određena usluga i u kojem je za tu uslugu obezbijedena zaštita frekvencije
- 14) *jedinica kontrole letenja (ATC jedinica)* označava centar oblasne kontrole letenja, jedinicu prilazne kontrole ili jedinicu aerodromski kontrolni toranj;
- 15) *radno mjesto - radna pozicija* označava tehničku opremu i namještaj na kojima član osoblja jedinice kontrole letenja (ATS) obavlja zadatke vezane za njegove operativne nadležnosti;
- 16) *radiotelefonija* označava oblik radiokomunikacije koji je prvenstveno namijenjen za razmjenu govornih komunikacija;
- 17) *Pismo saglasnosti* označava sporazum između dvije susjedne ATC jedinice, kojim se precizira kako se koordinišu njihove odgovarajuće ATC nadležnosti;
- 18) *integrisani sistem za obradu početnog plana leta* (u daljem tekstu: *IFPS*) označava sistem u okviru Evropske mreže za upravljanje vazdušnim saobraćajem na osnovu kojeg se u vazdušnom prostoru na koji se odnosi ova Uredba pružaju usluge centralizovane obrade i distribucije planova leta, koje se sastoje od primanja, vrednovanja i distribucije planova leta;
- 19) *transportni državni vazduhoplov* označava državni vazduhoplov sa nepomičnim krilima koji je projektovan za prevoz lica i/ili tereta.
- 20) *operator aerodroma* označava organ upravljanja aerodromom, kako je definisano u Uredbi Savjeta (EEZ-a) br. 95/9 (1);
- 21) *komunikacija operativne kontrole* označava komunikacija koju obavlja operator vazduhoplova, koja takođe utiče na sigurnost vazdušnog saobraćaja, redovnost i efikasnost letova

Član 4

Zahtjevi koji se odnose na interoperabilnost i karakteristike radio opreme

1. Proizvođači radio uređaja koji su predviđeni da rade u VHF opsegu, ili njihovi ovlašćeni predstavnici osnovani u Uniji, moraju obezbijediti da od 17. novembra 2013 svi radio uređaji koji su predstavljeni na tržištu imaju mogućnost razmaka kanala od 8,33 kHz.
2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, operatori i ostali korisnici ili vlasnici radio uređaja moraju obezbijediti da sva radio oprema koja je puštena u rad od 17. novembra 2013 uključuje mogućnost razmaka kanala od 8.33 kHz.
3. Države članice moraju obezbijediti da su vazduhoplovi, za koje su individualni sertifikat o plovidbenosti ili individualna dozvola za letenje prvi put izdati u Uniji od 17. novembra 2013 i na koje se primjenjuje zahtjev o radio opremi, opremljeni radio uređajima koji imaju mogućnost razmaka kanala od 8.33 MHz
4. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, operatori i ostali korisnici ili vlasnici radio uređaja moraju obezbijediti da od 17. novembra 2013 svi radio uređaji uključuju mogućnost razmaka kanala od 8.33 kHz kad god budu nadograđivani
5. Države članice moraju obezbijediti da najkasnije od 31. Decembra 2017 svi radio uređaji imaju mogućnost razmaka kanala od 8.33 kHz, sa izuzetkom zemaljskih radio uređaja koju koristi pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi
6. Pored mogućnosti razmaka kanala od 8.33 kHz, oprema iz stavova 1-5 se mora imati mogućnost razmaka kanala od 25 kHz
7. Korisnici ili vlasnici zemaljskih radio uređaja koji imaju mogućnost razmaka kanala od 8.33 kHz moraju obezbijediti da karakteristike ovih radio uređaja, kao i prijemnika/predajnika zemaljskih sastavnih djelova budu usaglašene sa ICAO standardima specificiranim u tački 1 AnexaII.
8. Korisnici ili vlasnici radio opreme vazduhoplova koji imaju mogućnost razmaka kanala od 8.33 kHz moraju obezbijediti da karakteristike ovih radio uređaja budu usaglašene sa ICAO standardima specificiranim u tački 2 AnexaII

Član 5

Obaveze operatora

1. Operator ne smije upravljati vazduhoplovom iznad FL 195 ukoliko radio oprema vazduhoplova nema mogućnost razmaka kanala od 8.33 kHz.
2. Od 1. januara 2014. operator ne smije upravljati vazduhoplovom koji leti prema pravilima instrumentalnog letenja, u vazdušnom prostoru klase A, B ili C država članica iz Aneksa I., ako radio oprema vazduhoplova nema mogućnost razmaka kanala od 8,33 kHz.

3. U pogledu zahtjeva za obaveznu opremljenost radio opremom s razmakom kanala od 8,33 kHz, određenom u stavu 2., operator ne smije upravljati vazduhoplovom koji leti prema pravilima vizualnog letenja u područjima u kojima se upotrebljava razmak kanala od 8,33 kHz, ako radio oprema vazduhoplova nema mogućnost razmaka kanala od 8,33 kHz.
4. Ne dovodeći u pitanje član 2, stav 5 ove Uredbe, od 01. januara 2018. godine operateri ne smiju upravljati vazduhoplovom u vazdušnom prostoru u kojem je obavezna opremljenost radio uređajima ako radio oprema vazduhoplova nema mogućnost razmaka kanala od 8,33 kHz.

Član 6

Zahtjevi u pogledu konverzija u 8,33 kHz

1. Države članice moraju osigurati da će za sektore s nižom nivoom na ili iznad FL 195 obaviti konverzija svih dodjela frekvencija za govor u razmak kanala od 8,33 kHz.
2. Ako pod izuzetnim okolnostima nije moguća usaglašenost sa stavom 1, države članice moraju obavijestiti Komisiju o razlozima za to.
3. Države članice navedene u Aneksu I., najkasnije do 31. decembra 2014. moraju implementirati toliki broj novih konverzija u razmak kanala od 8,33 kHz, koliko iznosi najmanje 25 % ukupnog broja dodjela frekvencija od 25 kHz u centralnom registru koje su dodijeljene centrima oblasne kontrole letenja (ACC) u državi članici. Te konverzije ne smiju biti ograničene na dodjele frekvencija ACC i ne smiju uključivati dodjele frekvencija za komunikaciju operativne kontrole.
4. U ukupnom broju dodjela frekvencija od 25 kHz iz stava 3, koje država dodjeljuje ACC-u, ne smiju se uzeti u obzir:
 - a) dodjele frekvencija pri kojima se koristi operacija sa pomjerenim nosiocem signala;
 - b) dodjele frekvencija koje ostaju u razmaku kanala od 25 kHz zbog zahtjeva iz oblasti sigurnosti;
 - c) dodjele frekvencija s razmakom kanala od 25 kHz, koje se koriste za državne vazduhoplove.
5. Države članice navedene u Aneksu I, najkasnije do 31. decembra 2013. moraju dostaviti Komisiji broj konverzija koje se mogu ostvariti u skladu sa stavom 3.
6. Ako se ne može ostvariti cilj od 25 % iz stavova 3. i 4., država članica u svom obavještenju Komisiji mora objasniti razloge zbog kojih nije ostvarila cilj od 25 % i mora predložiti neki drugi datum do kada će obaviti konverzije.
7. U obavještenju Komisiji se takođe moraju utvrditi dodjele frekvencija za koje konverzija nije izvodljiva i navesti razlozi za to.
8. Države članice, navedene u Aneksu I., moraju osigurati da od 1. januara 2015. sve dodjele frekvencija za komunikaciju operativne kontrole u centralnom registru, budu dodjele frekvencija s razmakom kanala od 8,33 kHz.
9. Ako se, zbog tehničkih razloga, ne može osigurati usaglašenost sa stavom 8., države članice moraju dostaviti Komisiji, najkasnije do 31. decembra 2014., dodjele frekvencija za komunikaciju operativne kontrole za koje se neće obaviti konverzija i objasniti razloge za to.
10. Države članice moraju osigurati da se najkasnije do 31. decembra 2018. za sve dodjele frekvencija obavi konverzija u razmak kanala od 8,33 kHz, osim:
 - a) dodjele frekvencija koje ostaju u razmaku kanala od 25 kHz zbog zahtjeva iz oblasti sigurnosti;
 - b) dodjele frekvencija s razmakom kanala od 25 kHz, koje se koriste za državne vazduhoplove.

Član 7

Obaveze pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju osigurati da njihovi sistemi za govornu komunikaciju s razmakom kanala od 8,33 kHz omogućavaju operativno prihvatljivu govornu komunikaciju između kontrolora i pilota unutar utvrđene operativne pokrivenosti.
2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju uvesti procedure obavještanja i početne koordinacije u svojim sistemima za obradu podataka o letu u skladu sa Uredbom (EZ) br. 1032/2006 (1), kako slijedi:
 - a) Informacija o mogućnosti razmaka kanala od 8,33 kHz za let se mora prenositi između jedinica ATC-a;
 - b) informacija o mogućnosti razmaka kanala od 8,33 kHz za let mora biti dostupna na odgovarajućoj radnoj poziciji;
 - c) kontrolor mora imati mogućnost promjene informacije o mogućnosti razmaka kanala od 8,33 kHz za let.

Član 8

Pridružene procedure

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, operatori i ostali korisnici radio uređaja moraju osigurati da se za identifikaciju prenosnog kanala u radiotelefonskim komunikacijama koristi svih šest decimala numeričke oznake, osim ako su peta i šesta decimala jednake nuli, a u tom se slučaju koriste samo prve četiri decimale.
2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, operatori i ostali korisnici radio uređaja moraju osigurati usklađenost svojih procedura za govornu komunikaciju zemlja-vazduh s odredbama ICAO-a koje su navedene u tački 3. Aneksa II.

3. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju osigurati da su procedure koje se primjenjuju na vazduhoplove opremljene radio opremom s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz i na vazduhoplove koji nisu opremljeni takvom opremom specificirane u Pismu saglasnosti između jedinica ATS-a.
4. Svi operatori i njihovi zastupnici moraju osigurati da se u planu leta za vazduhoplove opremljene radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz, u rubrici 10 upiše slovo Y.
5. Operatori i njihovi zastupnici moraju osigurati da se pri planiranju leta u vazdušnom prostoru u kome se zahtijeva opremljenost radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz, u plan leta uključi odgovarajuća oznaka za vazduhoplove koji nemaju navedenu opremu, ali kojima je odobren izuzetak od obavezne opremljenosti tom opremom.
6. U slučaju promjene statusa u pogledu mogućnosti razmaka kanala od 8,33 kHz za let, operatori ili njihovi zastupnici šalju IFPS-u poruku o promjeni s odgovarajućom oznakom u određenoj rubrici.
7. Menadžer mreže mora osigurati da IFPS obrađuje i distribuira informacije o mogućnosti razmaka kanala od 8,33 kHz, koje dobije u planovima leta.

Član 9

Odredbe za državne vazduhoplove

1. Države članice moraju osigurati da državni vazduhoplovi namijenjeni za transport, koji obavljaju letove iznad FL 195, budu opremljeni radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz.
2. Ako ograničenja pri nabavci sprečavaju usaglašenost sa stavom 1., države članice moraju osigurati da državni vazduhoplovi namijenjeni za transport, koji obavljaju letove iznad FL 195, budu opremljeni radio opremom s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz, najkasnije do 31. Decembra 2012.
3. Države članice moraju osigurati da državni vazduhoplovi koji nisu namijenjeni za transport, a koji obavljaju letove iznad FL 195, budu opremljeni radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz.
4. Države članice mogu dozvoliti neispunjavanje zahtjeva iz stava 3. zbog:
 - a) obavezujućih tehničkih ili budžetskih ograničenja;
 - b) ograničenja pri nabavci.
5. Kada ograničenja pri nabavci sprečavaju usaglašenost sa stavom 3., države članice moraju osigurati da državni vazduhoplovi koji nisu namijenjeni za transport, a koji obavljaju letove iznad FL 195, budu opremljeni radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz, najkasnije do 31. Decembra 2015.
6. Države članice moraju osigurati da novi državni vazduhoplovi, koji se počinju upotrebljavati od 1. Januara 2014., budu opremljeni radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz.
7. Države članice moraju osigurati da od 1. Januara 2014. svi radio uređaji koji su ugrađeni u državnim vazduhoplovima, koji se moraju nadograditi, nakon nadogradnje imaju mogućnost razmaka kanala od 8,33 kHz.
8. Države članice moraju osigurati da svi državni vazduhoplovi budu opremljeni radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz najkasnije do 31. Decembra 2018.
9. Ne dovodeći u pitanje nacionalne procedure za dostavljanje informacija o državnim vazduhoplovima, države članice najkasnije do 30. juna 2018. moraju dostaviti Komisiji spisak državnih vazduhoplova koji ne mogu biti opremljeni radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz u skladu sa stavom 8. zbog:
 - a) obavezujućih tehničkih ili budžetskih ograničenja;
 - b) ograničenja pri nabavci.
10. Kada ograničenja pri nabavci sprečavaju usaglašenost sa stavom 8., države članice najkasnije do 30. Juna 2018 moraju takođe dostaviti Komisiji datum do kojeg će dotični vazduhoplovi biti opremljeni radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz. Taj datum ne smije biti nakon 31. Decembra 2020.
11. Stav 8. ne primjenjuje se na državne vazduhoplove koji će do 31. decembra 2025. biti povučeni iz operativne upotrebe.
12. Pružaoci usluga u vazdušnom saobraćaju moraju osigurati da se državni vazduhoplovi koji nisu opremljeni radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz mogu prihvatiti, pod uslovom da se njima može sigurno upravljati u okviru ograničenja kapaciteta sistema za upravljanje vazdušnim saobraćajem na UHF ili na frekvencijskim dodjelama s razmakom kanala od 25 kHz.
13. Države članice moraju u Zborniku vazduhoplovnih informacija (AIP) objaviti procedure za upravljanje državnim vazduhoplovima koji nisu opremljeni radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz.
14. Pružaoci usluga u vazdušnom saobraćaju moraju državi članici koja ih je imenovala godišnje dostavljati svoje planove za upravljanje državnim vazduhoplovima koji nisu opremljeni radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8,33 kHz, uzimajući u obzir ograničenja kapaciteta povezanih s procedurama iz stava 13.

Član 10.

Sigurnosni zahtjevi

Države članice moraju preduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da se za svaku promjenu u postojećim sistemima iz člana 2. stav 1. ili uvođenje novih sistema, obavi sigurnosna procjena, uključujući utvrđivanje opasnosti, procjenu rizika i postupke za umanjene rizika. Tokom te procjene moraju se kao minimum uzeti u obzir zahtjevi iz oblasti sigurnosti, navedeni u Aneksu III.

Član 11.

Usaglašenost ili pogodnost za upotrebu sastavnih dijelova

1. Prije izdavanja EC deklaracije o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu, u skladu s članom 5. Uredbe (EZ) br. 552/2004 proizvođači sastavnih dijelova sistema iz člana 2. stav 1. ove Uredbe moraju procijeniti usaglašenost ili pogodnost za upotrebu sastavnih dijelova u skladu sa zahtjevima iz dijela A Aneksa IV. ove Uredbe.
2. Kada se sertifikat izdat u skladu sa Uredbom Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 216/2008 (1) odnosi na sastavne dijelove, smatra se EC deklaracijom o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu ako uključuje dokaz o usaglašenosti s primjenljivim zahtjevima iz oblasti interoperabilnosti, karakteristika i sigurnosti iz ove Uredbe.

Član 12.

Verifikacija sistema

1. Pružaoци usluga u vazdušnoj plovitbi koji mogu dokazati ili su dokazali svom nacionalnom nadzornom organu da ispunjavaju uslove iz Aneksa V., moraju obaviti verifikaciju sistema iz člana 2. stav 1. u skladu sa zahtjevima iz dijela C Aneksa IV.
2. Pružaoци usluga u vazdušnoj plovitbi koji ne mogu dokazati da ispunjavaju uslove iz Aneksa V., moraju angažovati nominovano tijelo za verifikaciju sistema iz člana 2. stava 1. Verifikacija se mora obaviti u skladu sa zahtjevima iz dijela D Aneksa IV.
3. Kada se sertifikat izdat u skladu sa Uredbom Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 216/2008 (1) odnosi na sistem, smatra se EC deklaracijom o verifikaciji ako uključuje dokaz o usaglašenosti s primjenljivim zahtjevima iz oblasti interoperabilnosti, karakteristika i sigurnosti iz ove Uredbe.

Član 13.

Dodatni zahtjevi

1. Države članice moraju osigurati da su sve zainteresovane strane propisno upoznate sa zahtjevima utvrđenim u ovoj Uredbi i da su adekvatno osposobljene za svoje poslove.
2. Menadžer mreže mora osigurati da je osoblje koje upravlja IFPS-om u okviru planiranja leta propisno upoznato sa zahtjevima utvrđenim u ovoj Uredbi i da je adekvatno osposobljeno za svoje poslove.
3. Pružalac usluga u vazdušnoj plovitbi mora:
 - a) razvijati i održavati operativne priručnike koji sadrže potrebne instrukcije i informacije kako bi se njihovom cjelokupnom odgovornom osoblju omogućila primjena ove Uredbe;
 - b) osigurati da su priručnici iz tačke (a) dostupni i da se ažuriraju, te da se njihovo održavanje i distribucija obavljaju u skladu s procedurama sistema za upravljanje kvalitetom i dokumentacijom;
 - c) osigurati da su metode rada i operativne procedure u skladu s ovom Uredbom.
4. Menadžer mreže mora osigurati da centralna služba za obradu i distribuciju planova leta:
 - a) razvija i održava operativne priručnike koji sadrže potrebne instrukcije i informacije kako bi se njihovom cjelokupnom odgovornom osoblju omogućila primjena ove Uredbe;
 - b) osigura da su priručnici iz tačke (a) dostupni i da se ažuriraju, te da se njihovo održavanje i distribucija obavljaju u skladu s procedurama sistema za upravljanje kvalitetom i dokumentacijom;
 - c) osigura da su metode rada i operativne procedure u skladu s ovom Uredbom.
5. Operatori moraju osigurati da je osoblje koje upravlja radio opremom propisno upoznato s ovom Uredbom, da je odgovarajuće obučeno za upotrebu te opreme i da se instrukcije, ako je to moguće, nalaze u pilotskoj kabini.
6. Države članice moraju preduzeti potrebne mjere kako bi se osigurala usaglašenost s ovom Uredbom, uključujući objavljivanje odgovarajućih informacija u nacionalnim AIP-u.

Član 14.

Izuzeci

1. U okviru prvog stava člana 4. Uredba Komisije (EZ) br. 736/2006 (1), države članice mogu izdati privremene izuzetke od zahtjeva u pogledu obavezne opremljenosti vazduhoplova iz člana 5. stav 1. ove Uredbe, za letove koji se obavljaju prema pravilima vizualnog letenja.
2. Države članice mogu preduzeti lokalne mjere kojima odobravaju izuzetke od usaglašenosti sa članom 4. stav 5., članom 5. stav 4. i članom 6. stav 10., za slučajeve s ograničenim uticajem na mrežu.
3. Države članice koje preduzimaju lokalne mjere iz stava 2, najkasnije godinu dana prije datuma određenih u članu 4. stav 5., članu 5. stav 4. i član 6. stav 10., moraju dostaviti Komisiji detaljne informacije kojima opravdavaju potrebu za izuzecima.

4. U roku od šest mjeseci od primanja detaljnih informacija od država članica, u skladu sa stavom 3., i nakon savjetovanja s Menadžerom mreže, Komisija može preispitati svaki izuzetak, odobren u skladu sa stavom 2. ako uticaj na mrežu nije ograničen.

Član 15.

Stavljanje van snage

Uredba (EZ) br. 1265/2007 stavlja se van snage.

Član 16.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.
Ova je Uredba u cijelini obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Briselu 16. novembra 2012.

*Za Komisiju
Predsjednik
José Manuel BARROSO*

ANEKS I.

Države članice iz članova 5. i 6.

Države članice iz člana 5. stava 2. i člana 6. stavova 3., 5. i 8. su sledeće:

- Njemačka,
- Irska,
- Francuska,
- Italija,
- Luksemburg,
- Mađarska,
- Holandija,
- Austrija,
- Velika Britanija.

ANEKS II.

ICAO odredbe iz članova 4. i 8.

1. Poglavlje 2. „Vazduhoplovna Mobilna služba”, poglavlje 2.1 „Karakteristike VHF sistema za komunikaciju zemlja-vazduh” i poglavlje 2.2. „Karakteristike sistema zemaljskih uređaja” Aneksa 10. Čikaške konvencije, dio III. Poglavlje 2. (drugo izdanje – Jul 2007., koje uključuje Izmjenu br. 85).
2. Poglavlje 2. „Vazduhoplovna Mobilna služba”, poglavlje 2.1 „Karakteristike VHF sistema za komunikaciju zemlja-vazduh”, odjeljak 2.3.1. „Funkcija predaje” i odjeljak 2.3.2. „Funkcija prijema”, osim pododjeljka 2.3.2.8. „VDL – Otpornost na smetnje” Aneksa 10. Čikaške konvencije, Aneks III. dijela 2. (drugo izdanje – Jul 2007., koje uključuje Izmjenu br. 85).
3. Poglavlje 12.3.1.4. „Razmak između kanala od 8,33 kHz” iz dokumenta 4444 ICAO PANS-ATM (15. izdanje – 2007., koje uključuje Izmjenu br. 2).

ANEKS III.

Zahtjevi iz člana 10., koje treba uzeti u obzir pri sigurnosnoj procjeni

- 1) Zahtjevi iz oblasti interoperabilnosti i karakteristika navedeni u članu 4. stavovima 6., 7. i 8., i članu 7. stavovima 1. i 2., uzimaju se u obzir pri sigurnosnoj procjeni.
- 2) Zahtjevi u pogledu pripadajućih procedura navedeni u članu 8. uzimaju se u obzir pri sigurnosnoj procjeni.
- 3) Odredbe za državne vazduhoplove, navedene u članu 9. stavovima 13. i 14., uzimaju se u obzir pri sigurnosnoj procjeni.
- 4) Dodatni zahtjevi za usaglašenost, navedeni u članu 13. stavovima 1., 2., 5. i 6., uzimaju se u obzir pri sigurnosnoj procjeni.
- 5) Države članice moraju osigurati da se pri konverziji dodjela frekvencije u razmak kanala od 8,33 kHz, prije upisa u centralni registar, nova frekvencija ispita u probnom periodu odgovarajućeg trajanja, tokom kojega se verifikuje siguran rad.
- 6) Države članice moraju osigurati da se konverzije u razmak kanala od 8,33 kHz obavljaju uzimajući u obzir uputstva ICAO-a o kriterijumima za planiranje frekvencija, koje su opisane u dijelu II. – „Kriterijumi planiranja dodjele frekvencija za VHF komunikaciju zemlja - vazduh” Priručnika za upravljanje frekvencijama u Evropi – ICAO EUR DOC 011.
- 7) Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju osigurati da procedure za upravljanje vazduhoplovom koji nema opremu s mogućnošću razmaka kanala od 8.33 kHz, a koji leti u vazdušnom prostoru u kojem se zahtijeva opremljenost radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8.33 kHz, objavljuju i prema potrebi primjenjuju.
- 8) Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi i/ili operatori aerodroma moraju osigurati da se procedure za upravljanje vozilima koja nemaju opremu s mogućnošću razmaka kanala od 8.33 kHz, na područjima aerodroma u kojima se upotrebljava razmak između kanala od 8.33 kHz, objavljuju i prema potrebi primjenjuju.
- 9) Države članice koje obavljaju konverziju frekvencijskih dodjela u razmak kanala od 8.33 kHz u bilo kom dijelu svog vazdušnog prostora, moraju:
 - a) osigurati da su operatori vazduhoplova koji lete u tom vazdušnom prostoru obaviješteni o tome da ti vazduhoplovi moraju biti opremljeni radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8.33 kHz;
 - b) osigurati odgovarajuće osposobljavanje za članove letачke posade koji upotrebljavaju radio uređaje s razmakom kanala od 25 kHz u vazdušnom prostoru u kojem se zahtijeva opremljenost radio uređajima s mogućnošću razmaka kanala od 8.33 kHz, kao što je utvrđeno članom 2. stavom 5.;
 - c) prije konverzije obaviti lokalnu sigurnosnu procjenu, pri čemu će se uzeti u obzir cjelokupan predviđeni saobraćaj u tom vazdušnom prostoru i mogući problemi koji bi mogli nastati zbog sistema za govornu komunikaciju koji se koristi u susjednom vazdušnom prostoru.

ANEKS IV

DIO A

Zahtjevi za procjenu usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu sastavnih dijelova iz člana 11.

- 1) Proces verifikacije mora dokazati usaglašenost sastavnih dijelova ili njihova pogodnost za upotrebu sa u skladu sa zahtjevima za karakteristike iz ove Uredbe, dok ti sastavni dijelovi rade testnom okruženju.
- 2) Ako proizvođač primjenjuje modul opisan u dijelu B, to se smatra odgovarajućim postupkom procjene usaglašenosti kojim se osigurava i deklarira usaglašenost sastavnih dijelova. Dozvoljena je i upotreba ekvivalentnih ili strožijih postupaka.

DIO B

Modul unutrašnje kontrole proizvodnje

- 1) Ovim se modulom opisuje postupak kojim proizvođač ili njegov ovlaštenu predstavnik osnovan u Uniji, koji ispunjava obveze iz tačke 2., osigurava i izjavljuje da predmetni sastavni dijelovi ispunjavaju zahtjeve ove Uredbe. Proizvođač ili njegov ovlaštenu predstavnik osnovan u Uniji, mora izdati pisanu izjavu o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu u skladu s tačkom 3. Aneksa III. Uredbe (EZ) br. 552/2004 .
- 2) Proizvođač mora izraditi tehničku dokumentaciju opisanu u tački 4. Proizvođač ili njegov ovlaštenu predstavnik osnovan u Uniji mora, u toku razdoblja od najmanje 10 godina od datuma proizvodnje posljednjih sastavnih dijelova, osigurati dostupnost te dokumentacije nadležnim nacionalnim nadzornim organima radi pregleda i dostupnost dokumentacije pružaocima usluga u vazdušnoj plovitbi u čijim se sistemima koriste ti sastavni dijelovi. Proizvođač ili njegov ovlaštenu predstavnik osnovan u Uniji, moraju obavijestiti države članice o mjestu i načinu stavljanja navedene tehničke dokumentacije na raspolaganje.
- 3) Ako proizvođač nije osnovan u Uniji, on mora odrediti jednu ili više osoba koje sastavne dijelove izvoze na tržište Unije. Te osobe moraju obavijestiti države članice o mjestu i načinu stavljanja tehničke dokumentacije na raspolaganje.
- 4) Tehnička dokumentacija mora dokazati usaglašenost sastavnih dijelova sa zahtjevima ove Uredbe. Ona mora, u mjeri potrebnoj za takvu procjenu, obuhvatiti projektovanje, proizvodnju i rad sastavnih dijelova.
- 5) Proizvođač ili njegov ovlaštenu predstavnik mora čuvati primjerak deklaracije o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu zajedno s tehničkom dokumentacijom.

DIO C

Zahtjevi za verifikaciju sistema iz člana 12. stav 1.

- 1) Verifikacijom sistema iz člana 2. stava 1. mora se dokazati usaglašenost tih sistema sa zahtjevima iz oblasti interoperabilnosti, karakteristika i sigurnosti iz ove Uredbe, u uslovima procjene koji odražavaju operativne uslove tih sistema. Posebno:

— verifikacijom komunikacionih sistema mora se dokazati da se razmak kanala od 8,33 kHz koristi za govornu komunikaciju u skladu s članom 4. i da je karakteristika sistema za govornu komunikaciju s razmakom kanala od 8,33 kHz u skladu s članom 4. stav 7,

— verifikacijom sistema za obradu podataka o letu, mora se dokazati se da se funkcionalnosti opisane u članu 7. stav 2. pravilno implementirane.

- 2) Verifikacija sistema iz člana 2. stav 1. obavlja se u skladu s odgovarajućim i priznatim postupcima testiranja.
- 3) Alati za testiranje koji se koriste pri verifikaciji sistema iz člana 2. stava 1. moraju imati odgovarajuće funkcionalnosti.
- 4) Proces verifikacije sistema iz člana 2. stav 1., mora proizvesti djelove tehničkog dosijea koji je propisan tačkom 3. Aneksa IV. Uredbe (EZ) br. 552/2004, uključujući sljedeće dijelove:
 - opis implementacije,
 - izvještaj o pregledima i testiranjima koji su obavljani prije puštanja sistema u rad.
- 5) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora upravljati aktivnostima verifikacije, a posebno mora da:
 - odredi odgovarajuće operativno i tehničko okruženje za procjenu, koje odražava stvarno operativno okruženje,
 - verifikuje da plan testiranja opisuje integraciju sistema iz člana 2. stav 1. u operativno i tehničke okruženje za procjenu,
 - verifikuje da su planom testiranja u potpunosti obuhvaćeni svi primjenljivi zahtjevi iz oblasti interoperabilnosti, karakteristika i sigurnosti iz ove Uredbe,
 - osigura dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja,
 - planira organizaciju testiranja, osoblje, instalaciju i konfiguraciju platforme za testiranje,
 - vrši preglede i testove kako je specificirano u planu testiranja,
 - piše izvještaje o rezultatima pregleda i testova.
- 6) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da sistemi iz člana 2. stav 1., koji rade u operativnom okruženju za procjenu, ispunjavaju zahtjeve iz oblasti interoperabilnosti, karakteristika i sigurnosti iz ove Uredbe.
- 7) Nakon uspješno obavljene verifikacije usaglašenosti, pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju izdati EC deklaraciju o verifikaciji sistema i dostaviti je nacionalnom nadzornom organu zajedno s tehničkim dosijeom, kako je propisano u članu 6. Uredbe (EZ) br. 552/2004.

DIO D

Zahtjevi za verifikaciju sistema iz člana 12. stav 2.

- 1) Verifikacija sistema iz člana 2. stav 1. mora dokazati usaglašenost tih sistema sa zahtjevima iz oblasti interoperabilnosti, karakteristika i sigurnosti iz ove Uredbe, u okruženju za procjenu koje odražava operativne uslove tih sistema. Posebno:
 - verifikacija komunikacionih sistema mora dokazati da se razmak kanala od 8,33 kHz koristi za govornu komunikaciju u skladu s članom 4. i da su karakteristike sistema za govornu komunikaciju s razmakom od 8,33 kHz u skladu sa članom 4. stav 7.,
 - verifikacija sistema za obradu podataka o letu, mora dokazati da su funkcionalnosti opisane u članu 7. stav 2. pravilno implementirane.
- 2) Verifikacija sistema iz člana 2. stav 1. mora se obaviti u skladu s odgovarajućim i priznatim postupcima testiranja.

- 3) Alati za testiranje koji se koriste pri verifikaciji sistema iz člana 2. stava 1. moraju imati odgovarajuće funkcionalnosti
- 4) Proces verifikacije sistema iz člana 2. stav 1., mora proizvesti djelove tehničkog dosijea koji je propisan tačkom 3. Aneksa IV. Uredbe (EZ) br. 552/2004, uključujući sljedeće dijelove:
 - opis implementacije,
 - izvještaj o pregledima i testiranjima koji su obavljani prije puštanja sistema u rad.
- 5) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora odrediti odgovarajuće operativno i tehničko okruženje za procjenu koje odražava stvarno operativno okruženje i obezbijediti da aktivnosti verifikacije obavi nominovano tijelo.
- 6) Nominovano tijelo mora upravljati aktivnostima verifikacije, a posebno mora da:
 - verifikuje da plan testiranja opisuje integraciju sistema iz člana 2. stav 1. u operativno i tehničke okruženje za procjenu,
 - verifikuje da su planom testiranja u potpunosti obuhvaćeni svi primjenljivi zahtjevi iz oblasti interoperabilnosti, karakteristika i sigurnosti iz ove Uredbe,
 - osigura dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja,
 - planira organizaciju testiranja, osoblje, instalaciju i konfiguraciju platforme za testiranje,
 - vrši preglede i testove kako je specificirano u planu testiranja,
 - piše izvještaje o rezultatima pregleda i testova.
- 7) Nominovano tijelo mora osigurati da sistemi iz člana 2. stav 1., koji rade u operativnom okruženju za procjenu, ispunjavaju zahtjeve iz oblasti interoperabilnosti, karakteristika i sigurnosti iz ove Uredbe.
- 8) Nakon uspješno obavljenih zadataka verifikacije nominovano tijelo mora izdati sertifikat o usaglašenosti u vezi sa zadacima koje je obavilo.
- 9) Nakon toga pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi moraju izdati EC deklaraciju o verifikaciji sistema i dostaviti je nacionalnom nadzornom organu zajedno s tehničkim dosijeom, kako je propisano u članu 6. Uredbe (EZ) br. 552/2004.

ANEKS V

Uslovi navedeni u članu 12

- 1) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora u sklopu organizacije uspostaviti metode izvještavanja kojima se osigurava i dokazuje nepristranost i nezavisnost prosuđivanja u vezi sa aktivnostima verifikacije.
- 2) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da osoblje uključeno u postupke verifikacije vrši provjere s najvećim mogućim profesionalnim integritetom i najvećom mogućom tehničkom stručnošću, bez bilo kakvih pritisaka i pobuda, posebno finansijske prirode, koji bi mogli uticati na mišljenje ili rezultate provjera, posebno od strane osoba ili grupe osoba na koje rezultati provjera imaju uticaj.
- 3) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da osoblje uključeno u postupke verifikacije ima pristup opremi koja im omogućava pravilno obavljanje potrebnih provjera.
- 4) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da osoblje uključeno u postupke verifikacije posjeduje dobru tehničku i stručnu obučenost, zadovoljavajuće poznavanje zahtjeva verifikacije koje moraju obaviti, odgovarajuće iskustvo na takvim poslovima i sposobnost potrebnu za izradu deklaracija, evidencija i izvještaja kojima se dokazuje da su verifikacije obavljene.

- 5) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da je osoblje uključeno u proces verifikacije sposobno za nepristrasno obavljanje provjera. Naknada za rad ne smije zavisiti od broja obavljenih provjera ili od rezultata takvih provjera.